Zbiór Orzeczeń

WYROK TRYBUNAŁU (czwarta izba)

z dnia 30 maja 2013 r.*

Azyl — Rozporządzenie (WE) nr 343/2003 — Określanie państwa członkowskiego właściwego dla rozpatrywania wniosku o azyl złożonego w jednym z państw członkowskich przez obywatela państwa trzeciego — Artykuł 3 ust. 2 — Uprawnienia dyskrecjonalne państw członkowskich — Rola Urzędu Wysokiego Komisarza Narodów Zjednoczonych do spraw Uchodźców — Obowiązek zwrócenia się przez państwa członkowskie do tej instytucji o przedstawienie opinii — Brak

W sprawie C-528/11

mającej za przedmiot wniosek o wydanie, na podstawie art. 267 TFUE, orzeczenia w trybie prejudycjalnym, złożony przez Administratiwen syd Sofija-grad (Bułgaria) postanowieniem z dnia 12 października 2011 r., które wpłynęło do Trybunału w dniu 18 października 2011 r., w postępowaniu:

Zuheyr Frayeh Halaf

przeciwko

Dyrżawna agencija za beżancite pri Ministerskija sywet,

TRYBUNAŁ (czwarta izba),

w składzie: L. Bay Larsen (sprawozdawca), prezes izby, J. Malenovský, U. Lõhmus, M. Safjan i A. Prechal, sędziowie,

rzecznik generalny: N. Wahl,

sekretarz: A. Calot Escobar,

uwzględniając pisemny etap postępowania,

rozważywszy uwagi przedstawione:

— w imieniu rządu niemieckiego przez T. Henzego oraz N. Grafa Vitzthuma, działających w charakterze pełnomocników,

— w imieniu rządu włoskiego przez G. Palmieri, działającą w charakterze pełnomocnika, wspieraną przez F. Urbaniego Neriego, avvocato dello Stato,

— w imieniu rządu niderlandzkiego przez J. Langera oraz C. Wissels, działających w charakterze pełnomocników,

* Język postępowania: bułgarski.

— w imieniu rządu Zjednoczonego Królestwa przez C. Murrell, działającą w charakterze pełnomocnika, wspieraną przez R. Palmera, barrister,

— w imieniu rządu szwajcarskiego przez D. Klingela, działającego w charakterze pełnomocnika,

— w imieniu Komisji Europejskiej przez M. Condou-Durande oraz W. Sawowa, działających w charakterze pełnomocników,

podjąwszy, po wysłuchaniu rzecznika generalnego, decyzję o rozstrzygnięciu sprawy bez opinii,

wydaje następujący

Wyrok

1 Wniosek o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym dotyczy wykładni art. 3 ust. 2 rozporządzenia Rady (WE) nr 343/2003 z dnia 18 lutego 2003 r. ustanawiającego kryteria i mechanizmy określania państwa członkowskiego właściwego dla rozpatrywania wniosku o azyl wniesionego w jednym z państw członkowskich przez obywatela państwa trzeciego (Dz.U. L 50, s. 1, zwanego dalej „rozporządzeniem") oraz art. 18, 41 i 47 Karty praw podstawowych Unii Europejskiej (zwanej dalej „kartą").

2 Wniosek ten został złożony w ramach sporu między M. Halafem, obywatelem irackim, a Dyrżawnata agencija za bežancite pri Ministerskija sywet (państwową agencją ds. uchodźców przy Radzie Ministrów, zwaną dalej „DAB") w przedmiocie decyzji tej agencji o odmowie wszczęcia postępowania w sprawie przyznania mu statusu uchodźcy oraz zezwolenia na jego przeniesienie do Grecji.

Ramy prawne

Konwencja genewska

3 Konwencja dotycząca statusu uchodźców, podpisana w Genewie w dniu 28 lipca 1951 r. [*Receuil des traités des Nations unies*, vol. 189, s. 150, nº 2545 (1954), zwana dalej „konwencją genewską"], weszła w życie w dniu 22 kwietnia 1954 r.

4 Umawiającymi się stronami konwencji genewskiej są wszystkie państwa członkowskie, podobnie jak Republika Islandii, Księstwo Liechtensteinu, Królestwo Norwegii i Konfederacja Szwajcarska. Unia Europejska nie jest stroną konwencji genewskiej, lecz art. 78 TFUE i art. 18 karty odwołują się do wspomnianej konwencji.

5 W preambule konwencji stwierdzono, że Urząd Wysokiego Komisarza Narodów Zjednoczonych ds. Uchodźców (zwany dalej „UNHCR") ma za zadanie nadzór nad stosowaniem konwencji międzynarodowych zapewniających ochronę uchodźców, oraz uznano, że skuteczna koordynacja środków podjętych do rozwiązania tego problemu będzie zależeć od współpracy państw z UNHCR.

6 Artykuł 35 ust. 1 tej samej konwencji ma następujące brzmienie:

„Umawiające się Państwa zobowiązują się do współpracy z [UNHCR] lub z każdą inną agencją Narodów Zjednoczonych, która może go zastąpić w pełnieniu jego funkcji, a w szczególności dla ułatwienia jego obowiązku nadzorowania stosowania postanowień niniejszej Konwencji".

Prawo Unii

Rozporządzenie

7 W motywie 12 rozporządzenia wskazano, że w odniesieniu do traktowania osób objętych zakresem tego rozporządzenia państwa członkowskie są zobowiązane do przestrzegania porozumień międzynarodowych, których są stroną i które zabraniają dyskryminacji.

8 Artykuł 2 rozporządzenia stanowi między innymi:

„Do celów niniejszego rozporządzenia:

[…]

c) »wniosek o udzielenie azylu« oznacza wniosek złożony przez obywatela państwa trzeciego, który może być rozumiany jako wniosek o ochronę międzynarodową przez państwo członkowskie, na podstawie Konwencji genewskiej. Każdy wniosek o ochronę międzynarodową jest uznawany za wniosek o udzielenie azylu, chyba że obywatel państwa trzeciego wyraźnie wnioskuje o inny rodzaj ochrony, która może być stosowana oddzielnie;

[…]”.

9 Artykuł 3 rozporządzenia stanowi w ust. 1 i 2:

„1. Państwa członkowskie rozpatrują wniosek każdego obywatela państwa trzeciego, który składa wniosek jakiemukolwiek państwu członkowskiemu na granicy lub na jego terytorium. Wniosek jest rozpatrywany przez jedno państwo członkowskie, którym jest państwo, które kryteria wymienione w rozdziale III wskazują jako odpowiedzialne.

2. W drodze odstępstwa od ust. 1 każde państwo członkowskie może rozpatrzyć wniosek o udzielenie azylu wniesiony do niego przez obywatela państwa trzeciego, nawet jeżeli za takie rozpatrzenie nie jest odpowiedzialne na podstawie kryteriów ustanowionych w niniejszym rozporządzeniu. W takim przypadku to państwo członkowskie staje się państwem członkowskim odpowiedzialnym za rozpatrzenie wniosku o udzielenie azylu w rozumieniu niniejszego rozporządzenia oraz przyjmuje zobowiązania związane z odpowiedzialnością […]”.

10 Do celów określenia „odpowiedzialnego państwa członkowskiego” w rozumieniu art. 3 ust. 1 rozporządzenia nr 343/2003 z art. 6–14 tego rozporządzenia, znajdujących się w jego rozdziale III, zawarto wykaz obiektywnych i zhierarchizowanych kryteriów.

11 Artykuł 15 rozporządzenia, będący jedynym artykułem rozdziału IV, zatytułowanego „Klauzula humanitarna”, stanowi:

„1. Każde państwo członkowskie, nawet w przypadku gdy nie jest odpowiedzialne na podstawie kryteriów wymienionych w niniejszym rozporządzeniu, może połączyć członków rodziny, jak również innych krewnych pozostających na utrzymaniu, z przyczyn humanitarnych opartych w szczególności na względach rodzinnych lub kulturowych […].

2. W przypadku gdy zainteresowana osoba jest uzależniona od pomocy innej osoby, z powodu ciąży lub opieki nad niemowlęciem, poważnej choroby, poważnego upośledzenia lub podeszłego wieku, państwa członkowskie nie rozłączają lub łączą osoby ubiegające się o azyl z osobą spokrewnioną przebywającą na terytorium jednego z państw członkowskich, pod warunkiem że więzy rodzinne istniały w kraju pochodzenia.

[…]”.

12 Rozdział V rozporządzenia, zatytułowany „Przejęcie i przyjęcie z powrotem”, zawiera między innymi art. 16, którego ustęp 1 jest sformułowany następująco:

„Państwo członkowskie odpowiedzialne za rozpatrywanie wniosku o udzielenie azylu na podstawie niniejszego rozporządzenia jest zobowiązane do:

[…]

c) przyjęcia z powrotem, na warunkach ustanowionych w art. 20, wnioskodawcy, którego wniosek jest rozpatrywany i który przebywa nielegalnie w innym państwie członkowskim;

[…]”.

13 Artykuł 20 rozporządzenia przewiduje:

1.]Osoba ubiegająca się o azyl jest przyjmowana z powrotem zgodnie z art. 4 ust. 5 i art. 16 ust. 1 lit. c), d) i e) w następujący sposób:

[…]

b) państwo członkowskie wezwane do przyjęcia wnioskodawcy z powrotem jest zobowiązane do przeprowadzenia niezbędnych kontroli i udzielenia odpowiedzi na wniosek tak szybko, jak to możliwe, a w żadnych okolicznościach w terminie przekraczającym jeden miesiąc od skierowania wniosku. Jeżeli wniosek oparty jest na danych pochodzących z systemu Eurodac, termin ten ulega skróceniu do dwóch tygodni;

c) w przypadku gdy państwo członkowskie, do którego skierowany jest wniosek, nie przekazuje swojej decyzji przed upływem okresu jednego miesiąca lub okresu dwóch tygodni, określonego w lit. b), przyjmuje się, że wyraża ono zgodę na przyjęcie wnioskodawcy z powrotem;

[…]”.

Dyrektywa 2005/85/WE

14 Zgodnie z motywem 29 dyrektywy Rady 2005/85/WE z dnia 1 grudnia 2005 r. w sprawie ustanowienia minimalnych norm dotyczących procedur nadawania i cofania statusu uchodźcy w państwach członkowskich (Dz.U. L 326, s. 13) dyrektywa ta nie dotyczy procedur objętych rozporządzeniem.

15 Artykuł 8 ust. 2 rzeczonej dyrektywy stanowi:

„Państwa członkowskie zapewniają, aby decyzje organu rozpatrującego w sprawie wniosków o udzielenie azylu były podejmowane po odpowiednim rozpatrzeniu. W tym celu państwa członkowskie zapewniają, aby:

[…]

b) otrzymywane były precyzyjne i aktualne informacje z różnych źródeł, takich jak [UNHCR], dotyczące ogólnej sytuacji panującej w krajach pochodzenia osób ubiegających się o azyl oraz, tam, gdzie jest to konieczne, w krajach, przez które przejeżdżały one tranzytem, oraz aby takie informacje były udostępniane personelowi odpowiedzialnemu za rozpatrywanie wniosków i podejmowanie decyzji;

[…]”.

16 Artykuł 21 tej samej dyrektywy, zatytułowany „Rola UNHCR”, przewiduje:

„Państwa członkowskie zezwalają UNHCR na:

[…]

c) przedstawianie wszelkim właściwym organom swojej opinii, w wykonaniu jego zadań nadzorczych na mocy art. 35 konwencji genewskiej, w odniesieniu do poszczególnych wniosków o udzielenie azylu na każdym etapie procedury.

[…]”.

Postępowanie główne i pytania prejudycjalne

17 Z.F. Halaf jest obywatelem irackim, który w dniu 1 czerwca 2010 r. złożył wniosek o dzielenie azylu w Bułgarii.

18 Sprawdzenia w systemie Eurodac wykazały, że już wcześniej, tj. w dniu 6 sierpnia 2008 r., złożył wniosek o dzielenie azylu w Grecji, w związku z czym w dniu 6 lipca 2010 r. DAB zwróciła się do organów greckich o przyjęcie go z powrotem zgodnie z art. 16 ust. 1 lit. c) rozporządzenia.

19 Wobec braku odpowiedzi na to wystąpienie w terminie dwóch tygodni ustalonych w art. 20 ust. 1 lit. b) zdanie drugie rozporządzenia DAB uznała, na podstawie art. 20 ust. 1 lit. c) rozporządzenia, że Republika Grecka wyraziła zgodę na przyjęcie z powrotem Z.F. Halafa.

20 Decyzją z dnia 21 lipca 2010 r. DAB odmówiła więc wszczęcia postępowania w sprawie przyznania statusu uchodźcy i zezwoliła na jego przeniesienie do Grecji.

21 W dniu 1 grudnia 2010 r. Z.F. Halaf złożył skargę do sądu odsyłającego, wnosząc o stwierdzenie nieważności zaskarżonej decyzji DAB oraz o nakazanie tej agencji wszczęcia postępowania w sprawie przyznania statusu uchodźcy. W uzasadnieniu skargi powoływał się w szczególności na fakt, że UNHCR wezwał rządy europejskie do zaprzestania przekazywania osób ubiegających się o azyl do Grecji.

22 Sąd odsyłający zastanawia się nad możliwością zastosowania w tym kontekście art. 3 ust. 2 rozporządzenia, a to z uwagi na fakt, że w wypadku Z.F. Halafa brak jest okoliczności umożliwiających zastosowanie art. 15 rozporządzenia.

23 W tych okolicznościach Administratiwen syd Sofija-grad postanowieniem z dnia 12 października 2011 r. zdecydował o zawieszeniu postępowania i wystąpieniu do Trybunału z sześcioma pytaniami prejudycjalnymi.

24 Pismem z dnia 21 grudnia 2011 r. sekretarz Trybunału przekazał sądowi odsyłającemu wyrok z dnia 21 grudnia 2011 r. w sprawach połączonych C-411/10 i C-493/10 N.S. i in., Zb.Orz. s. I-13905, i wezwał do sprecyzowania, czy w świetle tego wyroku podtrzymuje on swoje odesłanie prejudycjalne.

25 Postanowieniem z dnia 24 stycznia 2012 r., które wpłynęło do Trybunału w dniu 25 stycznia 2012 r., Administratiwen syd Sofija-grad cofnął pytania pierwsze i trzecie, pozostawiając jedynie następujące cztery pytania prejudycjalne:

„1) Czy art. 3 ust. 2 rozporządzenia […] należy interpretować w ten sposób, że dopuszcza, by państwo członkowskie przejęło odpowiedzialność za rozpatrzenie wniosku o azyl, jeżeli w przypadku osoby ubiegającej się o azyl nie występują osobiste okoliczności, które uzasadniałyby zastosowanie klauzuli humanitarnej z art. 15 […] rozporządzenia, i jeżeli państwo członkowskie właściwe na podstawie art. 3 ust. 1 […] rozporządzenia nie odpowiedziało na wniosek o przyjęcie z powrotem zgodnie z art. 20 ust. 1 rozporządzenia nr 343/2003, mając na uwadze, że to ostatnie rozporządzenie nie zawiera przepisów dotyczących przestrzegania zasady solidarności zgodnie z art. 80 TFUE?

2) Jaką treść ma prawo do azylu zgodnie z art. 18 [karty] w związku z jej art. 53 oraz w związku z definicją zawartą w art. 2 lit. c) i motywem 12 rozporządzenia […]?

3) Czy art. 3 ust. 2 rozporządzenia […] w związku z istniejącym na podstawie art. 78 ust. 1 TFUE zobowiązaniem do przestrzegania instrumentów prawa międzynarodowego w dziedzinie azylu należy interpretować w ten sposób, że państwa członkowskie są zobowiązane zwrócić się w procedurze określenia właściwego państwa członkowskiego zgodnie z rozporządzeniem o przedstawienie opinii do [UNHCR], jeżeli w aktach tego Biura przytoczone są okoliczności faktyczne i wnioski, zgodnie z którymi właściwe na mocy art. 3 ust. 1 rozporządzenia […] państwo członkowskie narusza przepisy prawa Unii w dziedzinie azylu?

[4)] W przypadku odpowiedzi twierdzącej na [trzecie] pytanie – […] jeżeli nie wystąpi się o taką opinię [UNHCR], czy narusza to istotnie procedurę określenia właściwego państwa członkowskiego zgodnie z art. 3 rozporządzenia […] i czy naruszone zostaną przez to prawo do dobrej administracji i prawo do skutecznego środka prawnego zgodnie z art. 41 i 47 [karty], w szczególności również w świetle art. 21 dyrektywy 2005/85, który przewiduje prawo [UNHCR] do przedstawienia opinii przy rozpatrywaniu poszczególnych wniosków o udzielenie azylu?”.

W przedmiocie pytań prejudycjalnych

W przedmiocie dopuszczalności

26 Rząd Zjednoczonego Królestwa, nie podnosząc wprost zarzutu niedopuszczalności, twierdzi, że pytania prejudycjalne mają charakter teoretyczny.

27 Uważa on bowiem, że z ww. wyroku w sprawie N.S. i in. wynika, iż przeniesienie osoby wnoszącej o azyl do Grecji stwarza rzeczywiste ryzyko naruszenia art. 4 karty oraz że właściwe organy bułgarskie powinny od tej pory określać państwo odpowiedzialne za rozpatrywanie wniosku o azyl na podstawie tego wyroku.

28 W tym zakresie należy przypomnieć, że przypomnieć, że zgodnie z utrwalonym orzecznictwem jedynie do sądu krajowego, przed którym zawisł spór i na którym spoczywa odpowiedzialność za przyszły wyrok, należy, przy uwzględnieniu okoliczności konkretnej sprawy, zarówno ocena, czy dla wydania wyroku jest mu niezbędne uzyskanie orzeczenia prejudycjalnego, jak i ocena znaczenia pytań, które zadaje Trybunałowi. W konsekwencji jeśli postawione pytania dotyczą wykładni prawa Unii, Trybunał jest co do zasady zobowiązany do wydania orzeczenia (zob. wyroki: z dnia 10 marca 2009 r. w sprawie C-169/07 Hartlauer, Zb.Orz. s. I-1721, pkt 24; z dnia 19 lipca 2012 r. w sprawie C-470/11 Garkalns, pkt 17).

29 Z powyższego wynika, że pytania dotyczące wykładni prawa Unii korzystają z domniemania posiadania znaczenia dla sprawy. Odmowa wydania orzeczenia w trybie prejudycjalnym, o które wnioskował sąd krajowy, jest możliwa tylko wtedy, gdy jest oczywiste, że wykładnia prawa Unii, o którą wnioskowano, nie ma żadnego związku ze stanem faktycznym lub przedmiotem postępowania głównego, gdy problem jest natury hipotetycznej lub gdy Trybunał nie dysponuje elementami stanu faktycznego albo prawnego, które są konieczne do udzielenia użytecznej odpowiedzi na pytania, które zostały mu przedstawione (wyroki: z dnia 1 czerwca 2010 r. w sprawach połączonych Blanco Pérez i Chao Gómez, Zb.Orz. s. I-4629, pkt 36; z dnia 5 lipca 2012 r. w sprawie C-509/10 Geistbeck, pkt 48).

30 Należy stwierdzić, że sąd odsyłający stawia pytania dotyczące wykładni norm prawa Unii. Sama tylko okoliczność, że Trybunał dokonał już wykładni niektórych z tych norm w ww. wyroku N.S. i in., nie oznacza, że od tej chwili pytania te stały się teoretyczne lub hipotetyczne.

31 W tych warunkach nie wydaje się, by wykładnia prawa Unii, o którą się zwrócono, nie miała związku ze stanem faktycznym lub przedmiotem postępowania głównego. Argument rządu Zjednoczonego Królestwa nie jest zatem wystarczający, by obalić domniemanie posiadania znaczenia dla sprawy przypomniane w pkt 30 niniejszego wyroku.

32 Należy zatem stwierdzić, że pytania przedstawione przez sąd odsyłający są dopuszczalne.

W przedmiocie pytania pierwszego

33 Poprzez pytanie pierwsze sąd odsyłający zmierza zasadniczo do ustalenia, czy art. 3 ust. 2 rozporządzenia należy interpretować w ten sposób, że pozwala państwu członkowskiemu, którego kryteria wymienione w rozdziale III rozporządzenia nie wskazują jako odpowiedzialnego, na rozpatrzenie wniosku o azyl, jeżeli nie występuje żadna okoliczność uzasadniająca zastosowanie klauzuli humanitarnej z art. 15 tego rozporządzenia i jeżeli państwo członkowskie odpowiedzialne na podstawie tych kryteriów nie odpowiedziało na wniosek o przyjęcie z powrotem danej osoby ubiegającej się o azyl.

34 W tej kwestii należy przypomnieć, że zgodnie z art. 3 ust. 1 rozporządzenia wniosek o udzielenie azylu jest rozpatrywany przez jedno państwo członkowskie, a jest nim państwo, które kryteria wymienione w rozdziale III wskazują jako odpowiedzialne.

35 Tymczasem art. 3 ust. 2 rozporządzenia wyraźnie przewiduje, że na zasadzie odstępstwa od art. 3 ust. 1 każde państwo członkowskie może rozpatrzyć wniosek o udzielenie azylu wniesiony do niego przez obywatela państwa trzeciego, nawet jeżeli za takie rozpatrzenie nie jest odpowiedzialne na podstawie kryteriów ustanowionych w tym rozporządzeniu.

36 Z samego brzmienia art. 3 ust. 2 jasno więc wynika, że wykonanie tego uprawnienia nie jest uzależnione od żadnego szczególnego warunku.

37 Wniosek ten znajduje zresztą potwierdzenie w pracach przygotowawczych nad rozporządzeniem. Wniosek Komisji, który doprowadził do jego przyjęcia, [COM(2001) 447 wersja ostateczna], precyzuje, że norma zawarta w art. 3 ust. 2 rozporządzenia została wprowadzona w tym celu, by umożliwić każdemu państwu członkowskiemu podjęcie suwerennej decyzji, ze względów politycznych, humanitarnych lub praktycznych, o wyrażeniu zgody na rozpatrzenie wniosku o udzielenie azylu, nawet jeżeli nie jest za to odpowiedzialne na podstawie kryteriów przewidzianych w rozporządzeniu.

38 Zatem w świetle zakresu uprawnień dyskrecjonalnych przyznanych w ten sposób każdemu państwu członkowskiemu kwestia, czy państwo członkowskie odpowiedzialne na podstawie kryteriów zawartych w rozdziale III rozporządzenia udzieliło odpowiedzi na wniosek o przyjęcie z powrotem osoby

ubiegającej się o azyl, czy też odpowiedzi tej nie udzieliło, nie ma znaczenia dla możliwości rozpatrzenia wniosku o udzielenie azylu przez inne państwo członkowskie na podstawie art. 3 ust. 2 rozporządzenia.

39 W świetle powyższych rozważań na pytanie pierwsze należy udzielić następującej odpowiedzi: art. 3 ust. 2 rozporządzenia należy interpretować w ten sposób, że pozwala on państwu członkowskiemu, którego kryteria wymienione w rozdziale III rozporządzenia nie wskazują jako odpowiedzialnego, na rozpatrzenie wniosku o udzielenie azylu, nawet jeżeli nie występuje żadna okoliczność uzasadniająca zastosowanie klauzuli humanitarnej z art. 15 tego rozporządzenia. Możliwość ta nie jest uzależniona od okoliczności, że państwo członkowskie odpowiedzialne na podstawie tych kryteriów nie udzieliło odpowiedzi na wniosek o przyjęcie z powrotem danej osoby ubiegającej się o azyl.

W przedmiocie pytania drugiego

40 Poprzez pytanie drugie sąd odsyłający zmierza zasadniczo do ustalenia, jaka jest treść prawa azylu na podstawie art. 18 karty w związku z jej art. 53, a także w związku z definicją zawartą w art. 2 lit. c) oraz z motywem 12 rozporządzenia.

41 Z postanowienia odsyłającego wynika, że u podstaw tego pytania drugiego leży założenie, że skoro stosowanie klauzuli humanitarnej z art. 15 rozporządzenia jest wyłączone, to państwo członkowskie mogłoby rozpatrzeć wniosek o udzielenie azylu na podstawie art. 3 ust. 2 rozporządzenia jedynie pod warunkiem, że zostanie wykazane, iż prawo gwarantowane osobom ubiegającym się o azyl w art. 18 karty nie jest przestrzegane przez państwo odpowiedzialne na podstawie kryteriów zawartych w rozdziale III rozporządzenia.

42 Tymczasem, skoro – jak wynika już z odpowiedzi udzielonej na pytanie pierwsze – wykonywanie uprawnienia przyznanego państwom członkowskim w art. 3 ust. 2 rozporządzenia nie jest uzależnione od żadnego szczególnego warunku, nie ma potrzeby udzielania odpowiedzi na pytanie drugie.

W przedmiocie pytania trzeciego

43 Poprzez pytanie trzecie sąd odsyłający zmierza zasadniczo do ustalenia, czy państwo członkowskie, w którym przebywa osoba ubiegająca się o azyl, jest w trakcie procesu określania odpowiedzialnego państwa członkowskiego zobowiązane do zwrócenia się o opinię do UNHCR, w sytuacji gdy z dokumentów tej organizacji wynika, że państwo członkowskie odpowiedzialne na podstawie kryteriów z rozdziału III rozporządzenia narusza prawo Unii w dziedzinie azylu.

44 Tytułem wstępu należy przypomnieć, że dokumenty pochodzące od UNHCR należą do instrumentów, które mogą pozwolić państwom członkowskim na dokonanie oceny funkcjonowania systemu azylowego w państwie członkowskim odpowiedzialnym zgodnie z kryteriami zawartymi w rozdziale III rozporządzenia, a więc również i na oszacowanie ryzyka dla osoby ubiegającej się o azyl w wypadku przeniesienia go do tego państwa członkowskiego (zob. podobnie ww. wyrok w sprawie N.S. i in., pkt 90, 91). W ramach tej oceny rzeczone dokumenty nabierają szczególnego znaczenia w świetle roli powierzonej UNHCR konwencją genewską, której poszanowanie powinno przyświecać wykładni norm prawa regulujących kwestie azylu (zob. podobnie ww. wyrok w sprawie N.S. i in., pkt 75; a także wyrok z dnia 19 grudnia 2012 r. w sprawie C-364/11 Abed El Karem El Kott i in., pkt 43).

45 Dlatego o ile art. 8 ust. 2 lit. b) i art. 21 dyrektywy 2005/85 przewidują różne formy współpracy między UNHCR i państwami członkowskimi, gdy rozpatrują one wniosek o udzielenie azylu, o tyle, jak zaznaczono w motywie 29 tej dyrektywy, przepisy te nie mają zastosowania w procesie określania odpowiedzialnego państwa członkowskiego uregulowanym w rozporządzeniu.

46 W tej kwestii należy wskazać, że nic nie stoi na przeszkodzie temu, by państwo członkowskie zwróciło się o opinię do UNHCR, jeżeli uzna to za celowe, w szczególności w sytuacji takiej jak ma miejsce w postępowaniu głównym.

47 W świetle powyższych rozważań na pytanie trzecie należy udzielić następującej odpowiedzi: państwo członkowskie, w którym przebywa osoba ubiegająca się o azyl, nie jest w trakcie procesu określania odpowiedzialnego państwa członkowskiego zobowiązane do zwrócenia się o opinię do UNHCR, w sytuacji gdy z dokumentów tej organizacji wynika, że państwo członkowskie, które kryteria wymienione w rozdziale III rozporządzenia wskazują jako odpowiedzialne, narusza prawo Unii w dziedzinie azylu.

W przedmiocie pytania czwartego

48 Ze względu na treść odpowiedzi na pytanie trzecie nie ma potrzeby odpowiadania na pytanie czwarte.

W przedmiocie kosztów

49 Dla stron w postępowaniu głównym niniejsze postępowanie ma charakter incydentalny, dotyczy bowiem kwestii podniesionej przed sądem odsyłającym, do niego zatem należy rozstrzygnięcie o kosztach. Koszty poniesione w związku z przedstawieniem uwag Trybunałowi, inne niż koszty stron w postępowaniu głównym, nie podlegają zwrotowi.

Z powyższych względów Trybunał (czwarta izba) orzeka, co następuje:

1) **Artykuł 3 ust. 2 rozporządzenia Rady (WE) nr 343/2003 z dnia 18 lutego 2003 r. ustanawiającego kryteria i mechanizmy określania państwa członkowskiego właściwego dla rozpatrywania wniosku o azyl wniesionego w jednym z państw członkowskich przez obywatela państwa trzeciego należy interpretować w ten sposób, że pozwala państwu członkowskiemu, którego kryteria wymienione w rozdziale III rozporządzenia nie wskazują jako odpowiedzialnego, na rozpatrzenie wniosku o udzielenie azylu, nawet jeżeli nie występuje żadna okoliczność uzasadniająca zastosowanie klauzuli humanitarnej z art. 15 tego rozporządzenia. Możliwość ta nie jest uzależniona od okoliczności, że państwo członkowskie odpowiedzialne na podstawie tych kryteriów nie udzieliło odpowiedzi na wniosek o przyjęcie z powrotem danej osoby ubiegającej się o azyl.**

2) **Państwo członkowskie, w którym przebywa osoba ubiegająca się o azyl, nie jest w trakcie procesu określania odpowiedzialnego państwa członkowskiego zobowiązane do zwrócenia się o opinię do Urzędu Wysokiego Komisarza Narodów Zjednoczonych do spraw Uchodźców, w sytuacji gdy z dokumentów tej organizacji wynika, że państwo członkowskie, które kryteria wymienione w rozdziale III rozporządzenia nr 343/2003 wskazują jako odpowiedzialne, narusza prawo Unii w dziedzinie azylu.**

Podpisy